

Ks. dr hab. Tadeusz SYCZEWSKI

Instytut Prawa Kanonicznego, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Myśl Jana Pawła II o małżeństwie i rodzinie
/fragmenty/

ZADANIA RODZINY CHRZESCIAŃSKIEJ W ŚWIECIE WSPÓŁCZESNYM

Zadania rodziny chrześcijańskiej wypływają przede wszystkim z jej udziału w posłannictwie Ludowi Bożemu. Są to zadania fundamentalne wobec Kościoła, społeczeństwa: narodu i państwa. Są to zadania tak ważne, że żadna inna instytucja nie jest w stanie w tych zadaniach rodziny zastąpić ani też wyręczyć¹. Zadania, które z powołania Bożego ma wypełnić rodzina chrześcijańska w historii, wypływają z samej jej istoty i ukazują jej dynamiczny i egzystencjalny rozwój. Każda rodzina odkrywa i znajduje w sobie samej wezwanie, które jasno precyzuje jej godność i odpowiedzialność. Wedle zamysłu samego Boga rodzina została utworzona jako „*głęboka wspólnota życia i miłości*”², dlatego też na mocy swego posłannictwa ma ona stawać się coraz bardziej tym, czym jest, a mianowicie wspólnotą życia i miłości. Swe ostateczne dążenie znajdzie jednak ona w Królestwie Bożym. Istota i zadania rodziny są definitywnie określone przez miłość. Stąd też rodzina otrzymuje misję strzeżenia, objawiania i przekazywania miłości, będącej żywym odbiciem miłości Chrystusa Pana do Kościoła, Jego Oblubienicy³.

Każde zadanie rodziny jest wyrazem i konkretnym wypełnieniem jej podstawowej funkcji. Należy zatem wnikać w to szczególne posłannictwo rodziny i zgłębiać jego treści. Jan Paweł II w przemówieniu na otwarciu Synodu Biskupów w Rzymie dnia 26 IX 1980 roku na temat zadań rodziny powiedział, że świadomość posłannictwa, które bierze swój początek w zbawczym posłannictwie samego Chrystusa i dopełnia się w Kościele jako szczególna służba, karmi się Słowem Bożym i mocą Chrystusowej Ofiary. W ten sposób dojrzewa świadectwo życia, które zdolne jest kształtować życie drugiego człowieka. Zadaniem chrześcijańskiej rodziny jest nade wszystko strzec i zachowywać podstawowe wartości⁴. Można zatem mówić o następujących fundamentalnych zadaniach rodziny w dzisiejszym świecie: tworzenie wspólnoty osób, służba życiu, udział w rozwoju społeczeństwa oraz uczestnictwo w życiu i posłannictwie Kościoła⁵.

Rola rodziny w służbie człowiekowi w społeczeństwie

Drugi Sobór Watykański w Dekrecie o apostołstwie świeckich akcentuje pewne formy apostołstwa rodziny. Przede wszystkim mówi, że „*spośród różnych rodzajów apostołstwa*

¹ Jan Paweł II, *Słowo przed modlitwą „Anioł Pański”*, 21. IX. 1980, w: Jan Paweł II o Małżeństwie i rodzinie 1978-1982, oprac. J. Sobiepan, Warszawa 1983, s. 15.

² KDK, 48.

³ FC, 17.

⁴ Jan Paweł II, *Przemówienie na otwarciu Synodu Biskupów*, 26 IX 1980, w: Jan Paweł II o Małżeństwie i rodzinie, dz. cyt., s. 17-18.

⁵ FC, 17.

rodzinnego zasługują na wyszczególnienie następujące: adoptowanie opuszczonych dzieci, gościnne przyjmowanie przybyszów, pomoc w prowadzeniu szkół, służenie radą i pomocą materialną młodzieży, pomaganie narzeczonemu, by lepiej przysposobili się do małżeństwa, udział w katechizacji, wspieranie małżonków i rodzin przeżywających trudności materialne lub moralne, zapewnienie starcom nie tylko niezbędnych środków do życia, ale także słusznego udziału w owocach postępu gospodarczego”⁶. „Domowy Kościół” ma być szkołą praktycznego apostołstwa. Każda rodzina chrześcijańska z natury swej ma być apostołska, gdyż w niej odbywa się spotkanie Boga ze światem. Małżonkowie chrześcijańscy są apostołami nie tylko wtedy, gdy w ścisłym sensie zajmują się apostołstwem, ale także wówczas, gdy we własnej rodzinie spełniają swoje obowiązki w sposób należyty i zgodny z ich powołaniem. Najważniejszymi dziedzinami małżeńskiego apostołstwa są: wychowanie dzieci, przygotowanie ich do własnych zadań w rodzinie, pomoc młodym małżeństwom, niesienie pomocy rodzinom przeżywającym kryzysy, a zwłaszcza tym, którym grozi rozbiecie.

Jan Paweł II w adhortacji apostołskiej *Ecclesia in Europa* przypomina o tym, iż zadaniem Kościoła jest przywracanie nadziei ubogim. Służba takim ludziom oznacza służbę samemu Chrystusowi / por. Mt 25, 40 /⁷.

Kolejnym ważnym zadaniem w zjednoczonej Europie, które staje przed „domowym Kościołem”, jest konkretna pomoc bezrobotnym. Brak pracy w wielu krajach Europy stało się poważnym zagrożeniem dla normalnego życia. Jest także wielkim niebezpieczeństwem dla małżeństw i rodzin. To bezrobocie, brak podstawowych środków do życia zmusza małżeństwa do długiej rozłąki, co w konsekwencji nieraz prowadzi do rozbitcia życia małżeńskiego i rodzinnego oraz negatywnie wpływa na wychowanie dzieci. Zadaniem Kościoła jest przypomnienie, że praca jest dobrem, za które odpowiada całe społeczeństwo. Ważne jest w tej mierze przypomnienie fundamentalnych kryteriów etycznych oraz dążenie do dialogu z przedstawicielami polityki, związków zawodowych i przedsiębiorczości. Celem tego dialogu „*ma być budowanie Europy rozumianej jako wspólnota ludów i osób, solidarna w nadziei, nie podporządkowująca się prawom rynku, ale stanowczo zaangażowana w obronę godności człowieka również w relacjach gospodarczych i społecznych*”⁸.

Rola rodziny w wychowaniu potomstwa

Rodzina jako „domowy Kościół” ma za zadanie nie tylko powołać do istnienia nowe życie, lecz również zapewnić dzieciom pełnię wychowania. Funkcja wychowawcza rodziny w jednoczącej się Europie nabiera szczególnego wymiaru. Rodzice mają sobie uświadomić, że są współpracownikami Boga, jak najlepiej wypełniając to zadanie wobec swoich dzieci⁹.

Drugi Sobór Watykański akcentuje, że rodzina powinna stawać się szkołą bogatego człowieczeństwa. Przede wszystkim chodzi tutaj o pełny rozwój fizyczny i intelektualny, religijny i moralny¹⁰. Rodzina chrześcijańska jako „domowy Kościół” wprowadza dziecko w

⁶ DA 11.

⁷ Por. *Ecclesia in Europa* 86.

⁸ Tamże 87.

⁹ Por. FC 46; S. Styrna. *Znaczenie wychowania w rodzinie dla rozwoju osobowego dziecka*. W: *Wychowanie w rodzinie chrześcijańskiej*. Red. F. Adamski. Kraków 1984 s. 115.

¹⁰ Por. DWCH 3.

życie wiary i odpowiedzialności za nią. Tym samym uczy odpowiedzialności za Kościół, naród, szacunku do drugiego człowieka. Prawdziwa i żywa wiara jest integralną częścią życia rodziny, jako „małego sanktuarium”. To rodzice są pierwszymi wychowawcami. Rodzina jest zatem pierwszym i bardzo ważnym środowiskiem wychowawczym dziecka, stwarzając mu odpowiedni klimat do prawidłowego rozwoju. To ona określa cele i wartości, wpływa na ich model, formuje konkretne potrzeby, ma pieczę nad ich zaspokojeniem. „Domowy Kościół” jest zatem miejscem, w którym kultywuje się własny system wartości i norm. W ten sposób rodzina określa pozycje i przyszłe role swoich członków¹¹. W niej ujawniają się i są żywotne więzy osobowe na płaszczyźnie miłości, które są wprost konieczne w kształtowaniu i wychowaniu przyszłego członka społeczeństwa w jednoczącej się Europie¹².

Zadaniem rodziców jest stworzenie odpowiedniej atmosfery miłości i szacunku do Pana Boga i wszystkich ludzi. Stąd bardzo ważne są wzajemne relacje, jakie panują między rodzicami a dziećmi oraz pozostałymi domownikami. Stąd też Jan Paweł II apeluje do wszystkich rodzin w całej Europie: *„Rodziny, stańcie się tym, czym jesteście. Jesteście żywym obrazem Bożej miłości: spoczywa na was bowiem misja strzeżenia, objawiania i przekazywania miłości, będącej żywym odbiciem i rzeczywistym udzielaniem się miłości Bożej ludzkości oraz miłości Chrystusa Pana Kościołowi, Jego oblubienicy”*¹³. Istotnym warunkiem przygotowania do pełnego życia chrześcijańskiego jest wychowanie właściwych postaw wobec Stwórcy, czyli dążenie do odkrywania w Nim wszelkiego dobra.

W wychowaniu tym chodzi także o zaszczepienie, a następnie pielęgnowanie najwyżej stawianych ideałów moralnych, religijnych i społecznych. Ważne miejsce winna zajmować tutaj formacja do czystości i odpowiedzialnego rodzicielstwa. Jan Paweł II w adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Europa* przypomina, że *„Szczególną uwagę należy poświęcić wychowaniu młodych i narzeczonych do miłości poprzez specjalne kursy przygotowujące do zawarcia sakramentu Małżeństwa, które pomogą im dojść do tego momentu, żyjąc w czystości”*¹⁴.

Rodzice mają za zadanie kształtować w dzieciach najważniejsze wartości życia ludzkiego. Dzieci mają nauczyć się właściwej wolności co do dóbr materialnych i odpowiedniej hierarchii między nimi. Mają nabyć także poczucie sprawiedliwości społecznej, która prowadzi w dalszej konsekwencji do poszanowania godności drugiego człowieka¹⁵. Dzisiejsza Europa potrzebuje ludzi wychowanych zgodnie z tymi wartościami, pełnych gotowości i poświęcenia dla dobra wspólnego¹⁶.

Źródło:

https://www.kul.pl/files/1418/materialy_na_zajecia/syczewski/mysl_jana_pawla_ii_o_malzenstwie_i_rodzinie.doc

¹¹ Por. tamże; Z. Zaborowski. *Rodzina jako grupa społeczno-wychowawcza*. Warszawa 1980 s. 14.

¹² Por. T. Kukułowicz. *Rodzina w procesie uspołecznienia dziecka*. Warszawa 1973 s.91-108.

¹³ FC 17.

¹⁴ *Ecclesia in Europa* 92.

¹⁵ Por. FC 37.

¹⁶ Por. *Ecclesia in Europa* 99.